

nserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 6 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 "
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošilja
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna
št. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Delegacija in jugoslovanska ustaja.

Avstrijska t. j. cislajtanska delegacija se je vzhodnega vprašanja še posebno lotila, a vendar, kakor je soditi, grofa Andrassy-a ni spravila s tem v izdatne zadrege, marveč minister je po berlinskem shodu težko čakal priliko, da bi kaj spregovoril. Tako priliko je imel prvič v neki odsekovi seji; vendar je bil prepričan, da, ker take seje niso v zaklenjenih prostorih, bodo njegove besede našle pot med svet in potem bo njegova slava rehabilitirana.

Neprijetno je le, da so interpelanti Schaupt, Giskra, Herbst in Kuranda s svojimi vprašanji kazali zopet veliko prijateljstvo Turkom, ker so Andrassy klicali skoro na odgovor zaradi tega, da Avstrija ni šla naravnost Turčiji na pomoč. Dr. Schaupt je namreč prašal naravnost: „Kak dobiček imamo od tega, da je Avstrija postavila se na čelo posredovalcev?“ Z drugimi besedami: Koliko procentov je vrgla ta kupčija? Res, prav judovsko vprašanje najnižje vrste, kakor da bi imela Avstrija nalogo barantača ki služi tistemu, kateri mu za to več obljubi.

Dr. Giskra, kateri po daljem molčanju — misleč, da je Ofenheimova pravda že pozabljena — zopet čuti v sebi poklic odrešitelja Avstrije, stresel je na Andrassy poln koš vprašanj turkoljubnega zadržaja, n. pr.: „Kaj je hasnilo Avstriji to, da se je ustaji v Hercegovini dovolila poraba avstrijske zemlje in da so smeli ustajnike podpirati avstrijski podložni z orožjem, denarjem in ljudmi? Je-li Rodić dobil o tem kake ukaze in se-li ti morejo predložiti! Kake ovire so ustavljale izpeljavo reform Andrassy-evih, in od kod te ovire? Zakaj so se poostrene zahteve ustajnikov pod-

pirale, zakaj se na Turčijo huje pritiskalo? Ali se imajo na Turškem narediti majhne države, ali je sklenjeno zato zavesti Turčijo z vojno močjo? Kako se misli dalje postopati s Srbijo in Črnogoro? Kako je po berlinskih dogovorih zavarovan mir? Ali so se tam zedinili o tem, kaj početi o neprijetnem slučaju, če bi Turčija propadla?“ — Tako je vprašal Giskra. Ali v tem ni kazal najhujšega sovraštva do Slovanov, ali jih ni naravnost tožil, ali ni klical zaradi tega vlade na odgovornost, ker ni Turčiji pomagala?

Pritkal mu je posebno pridno Kuranda zlasti v zatožbi generala Rodića, ki je nemčurjem in slovonožrcem hud trn v peti. Oba bi silno rada videla, da bi se mu štel to za hudodelstvo, kar je storil vstajnikom iz človekoljubja in pribeglim iz usmiljenja, iz ljubezni do bližnjega.

Dr. Herbstu je posebno žal za Turčijo, če bi propadla. Ko so se neodvisne države na Laškem in po Nemčiji s silo rušile, takrat je bilo to njemu prijetno. Nemara bi kot učitelj kazenskega prava celó vstajnike kot veleizdajalce obsodil in ž njimi vred Andrassy, češ, da jim je dajal potuho.

Nič manj „liberalnega“ se je skazal drug bivši minister dr. Brestel. Ko mu je na njegovo vprašanje: kaj mislijo vlade storiti s Turčijo, Andrassy odgovoril, da je prizadevanje vlad Turčijo sicer ohraniti, a njene razmere izdatno zboljšati, je liberalni dr. Brestel zdihi: „Škoda! Meni bi bilo ljubše, da bi na Turškem ostalo vse, kakor je“. Tedaj po njegovi želji naj bi krščanski narodi na Turškem vedno ječali pod turškim jarmom, katerega ves omikani svet za neprenosljivega spozna! Zakaj? Zato, ker so ti narodi Slovani in ker jih Bre-

stel in njegova svojat sovraži, zaničuje in se jih bati mora.

V javni seji 24. je potem dr. Schaupt poročal o sklepih odsekovih in naznanil, da se je doseglo sporazumljenje med odsekom in grofom Andrassyem glede iztočnega vprašanja. V generalni debati je prvi oglašil se Kuranda, rekoč, da je Avstriji na korist, ako se Turčija ohrani, in to že po starih tradicijah, ker je namreč Avstrija že večkrat šla Turčiji na pomoč; tudi ima revnih dežel že preveč. Demel povdarja potrebo obstanka sedanjih turških dežel, le toliko naj se zboljšajo razmere, da se Evropi ne bo več bati takih nemirnih dogodkov. Kako bi bilo to mogoče, tega pa modri poslanec ni povedal. — Giskra je odločno zoper vsako slabljenje Turčije in krepcanje Rusije, njemu se zdi polomesc manj nevaren od grškega križa, Avstrija ne sme pridobiti nič zemlje v Bosni ali Hercegovini. Iz tega je videti, da je Giskri Turčin ljub zato, ker Slovane tlačijo, Bosnijo in Hercegovino bi pač kaj rad k Avstriji pripel, ako bi v nji bival kak nemški ali madjarski ljud. V istem smislu je govoril tudi dr. Herbst.

Odgovarjala sta tem prav dobro Liebacher in Ljubiša. Prvi je rekel, da mu je vendar ljubši grški križ od polomesca, on se bojuje rajše za take, ki imajo po eno ženo, kakor za one, ki jih imajo po več, — Ljubiša pa je ugovarjal Kurandi, rekoč, da je pač Avstriji mnogo lažje na tem, kake so razmere na Turškem, ker ima ona socialen misijon na iztoku, kakor Rusija v srednji Aziji. Vrh tega prebivalce južnih avstrijskih dežel veže bratstvo z zatiranimi kristijani na Turškem.

Andrassy se je precéj moško branil in odgovarjal, da ministru ni mogoče imeti trdega

Zadnji dnevi v Ogleju.

(Izviran roman iz petega stoletja.)

Spisal Alojzij Lukovič.

(Dalje.)

Ubogi škof, tudi on, kako se je spremenil. Tuga zaradi mestne nesreče, skrb za sebi izročeno čredo, neprestano delovanje pri bolnikih in ranjencih; vedno bedenje vklonilo mu je hrbet v kratkih mesecih pod težko škofovsko butaro. Ves narod je prepričan: Sekund ne preživi dolgo ločitve od stolnega svojega mesta.

Zvrši se sv. obhajilo. Zmoli se zahvalna molitev. Dijakon se obrne proti ljudstvu, rekoč: „Pojdite, maša je minula“. O diakon, kaj kličeš, kam če narod iti? Domov? Poslovil se je od domačih pobištev, v kratkem domovja več ne bo imel. In res, ljudstvo se ne razkropi, marveč ihté se vrže na kolena. Duhovenstvo obstopi škofa. Izpod žrtvenika vzamejo diakoni male škrinjice, ter jih spoštljivo razpostavijo po altarjevi mizi. Kaj je to? Pri tem pogledu zopet začne narod plakati. Tam notri je zaklenjen drag zaklad oglejski,

shranjeni so sveči ostanki svetnikov in mučnikov iz prvih časov oglejske cerkve. Tam notri počivajo kosti sv. Mohorja, Hilarija, Fortunata; svetih devic Evfemije, Dore, Tekle in mnogo, mnogo drugih. Ne, ti ne smejo priti v last divjim Hunom, s seboj jih ponese duhovščina tje na lagune. Pred divjim Huncem jih bode branilo burno adrijsko morje.

S tresočim glasom prične škof molitve okoliščinam primerne.

„Pomagaj svojim služabnikom!“ kliče Sekund.

„Ki v te, o Gospod, zaupajo“, odgovori narod.

„Bodi nam, Gospod, mogočna bramba“, prosi višji pastir.

„Pred sovražniki“, odmeva.

„Pošlji nam, o Gospod, pomoč iz svetišča“, zdihuje škof.

„In varuj nas iz Sijona!“ plaka iskreno prosé verni narod.

In tako se molitev vrši. Bo li vslušana? Kdo vé? O, v sili, v sili, tu je iskrena molitev doma. Kako ona puhti goreče tačas iz skrbe-

čega srca. Po končani molitvi se obrne diakon poslednjič proti ljudstvu, ter s krepkim glasom zapoje:

„Napotimo se v miru!“

„In v imenu Gospodovem. Amen!“ odgovori še ljudstvo.

Vsi se vzdignejo. Naprej stopajo otroci, device, mladenči; pol onemogel vzdigne se Sekund, diakoni podpirajo tresočega se starčka, pred katerim nesó duhovniki škrinjice. Težko hodi škof, opiraje se na pastirsko palico sv. Mohora, tužen je njegov pogled, njegove oči se ne morejo ločiti od tam, kjer je tolikokrat sv. opravila opravljal. Zdaj zapoje kot pevci slavno znani oglejski kleriki:

„Bog je naše pribežališče ino moč, Pomočnik v stiskah, ki so nas hudo zadele.“

Kako se solzé oči žensk, ko stopajo v sprevedu med vrstami vojakov po ulici! Kako jih žge in bode to v srce. Komaj se vzdržujejo, da še enkrat ne skočijo v rajde ter ne poljubijo svojih mož in sinov, bratov in prijateljev. A čemu? zadosti žalostna je bila ločitev od domačega ognjišča. Nemo in s temnim pogle-

programa zdaj, ko se razmere vsak dan spreminjajo. Tradicij on ne pozna, njemu je prvo vodilo to, rešiti turško vprašanje na mirni poti. Poslanci so bili v obče zadovoljni z njegovim odgovorom.

V specialni debati o dovoljenji kredita za pretekli čas se je oglasil zopet Ljubiša in poudarjal, da ima avstrijska vlada dolžnost zaščititi klanje kristjanov in pomagati jim do človeka vredne prenesljive osode. Ko je še dalje popisoval reve zatirancev, priporoča dovolitev kredita za pomoč pribeglim, ker Dalmacija sama ni v stanju ohraniti jih in ne gré pripuščati, da bi po njih popolnoma obožala.

Ta obravnava je pokazala prav očitno, kako sovražijo nemški liberalci Slovane in da ti se od njih nimajo nadjeti nobene pomoči. V primeri z Giskro, Herbstom, Kurando itd. je Andrassy vendar še angelj, dasiravno ni prijatelj Slovanov, on je tudi še usmiljeni Samarita nasproti takim — judom.

Ali naj se duhoven peča s politiko?*)

I.

Od mnogih strani čuje se glas: Duhoven naj se ne peča s politiko! To škoduje njegovi veljavi, se ne vjema z njegovim poklicem. In kdo so oni, ki tako govorijo? Malo jih je tistih, ki so sicer dobrega srca in ne želé škode cerkvi, pa premalo natanko vidijo in so le zmotljeni po nekaterih krivih bodisi verskih, bodisi ascetičnih nazorih; a malo jih je in še tem se odpirajo čedalje bolj oči. A poglavitno kričé liberalci in kričé posebno takrat, kedar se bližajo kake volitve. Oni, ki zabavljajo čez vse krščansko, se norčujejo iz vsega svetega, preganjajo z nenasiljivim srdom vse, kar je katoliškega ali kar more biti v prid in korist katolicizmu; oni oblečejo se v pohlevno ovčjo kožo in so naenkrat tako skrbni za čast duhovskega stanu, tako gotovo vedó, kaj se vjema z njim, kaj mu nasprotuje. In v tej svoji dobroti kažejo tudi duhovnemu pot in ga odvrčajo od nespodobnega vtikanja v svetne reči; oni odvajljajo pastirje, da bi bila čeda toliko bolj varna med volkovi. Že to, da se ravno liberalci najbolj potegujejo za ta stavek, ne more mu biti v priporočilo, še manj, ako pomislimo, da ravno oni so, ki toliko agitirajo in delajo za občno volilno pravico; oni, ki

To vprašanje smo v „Slovenca“ že večkrat od raznih strani pretresali, a skušnja uči, da ga je treba zopet in zopet obravnavati. Vred.

dom gledajo vojaci v tla, ne upajo si povzdigniti očesa, bojé se, da jih žalost ne omami. Dalje, dalje se pomika žalostni sprevod, dalje preko Amfore do ladjestaje. Tu čakajo čolni in oglejski trivesljaki, da ženstvo in duhovništvo odpeljejo na otoke. Mornarji potegnejo ladijine mačke, ladije se vspó ter šinejo čez morje.

Zadnji „z Bogom!“ doni še kot odzdrav na obrežje.

„Možaki, junaci“, kliče Menapij, „tega je bilo treba. V varnosti bodo oni, ktere najbolj ljubite. Bolj brez skrbi se podamo v boj, na boj do smrti.“

„Da, da, na boj do smrti“, je enoglasni odgovor. Trombe zadoné, in na vse kraje se legije razpršé: meščan se poda v svojo zdaj opustošeno hišo.

„O moja Honorija“, prične na večer Menapij, sedé na priljubljenem hišnem vrtu, na obalah jadranskega morja, „zakaj sem bil premehek; jaz bi ne smel vam dovoliti, da tukaj ostanete. Kaka skrb je to za-me!“

„O Kaj, ne skrbi toliko za nas. Saj je vse v redu.“

silijo nevedne delavce, ne brigajoče se za neznan stroj državni in ne poznajoče postavljene kandidatur in njih namenov, k volilni mizi, ljudi, kteri nimajo niti časa, niti zmožnosti za take reči; a ravno oni od tam zadržujejo duhovnika, ki je omikan, samostojen, ki pozna razmere in potrebe in ki je ravno tako državlján, kakor vsak drug in ima iste dolžnosti, ko drugi državljani. Gotovo je toraj važno, ako poskusimo principijelno rešiti to vprašanje; dasi se je že pisalo o tem tudi pri nas, potreba je, da se tako važno vprašanje še vedno ponavlja, da se vsakdo natančno poduči, kaj je njegova sveta dolžnost, posebno zdaj, ko se bližajo volitve za deželni zbor in ko nam že tako na vse strani preti boj, ktereга bojevatí ne moremo, če nimamo trdnega prepričanja, da je naša sveta dolžnost ustavljati se sovražniku tam, kjer nas napada. Odgovor na to vprašanje obsegal bode „implicite“ tudi odgovor na vprašanje: Zakaj se trudijo ravno liberalci, da bi duhovščino pripravili v pogubonosno nedelavnost in v nemarnost ali v indiferentizem?

Boj ima sv. cerkev od svojega začetka do današnjega dne; prva stoletja borila se je za svoj fizični obstanek; sledeča branila se je proti različnim nevarnim krivoverstvom; v srednjem veku zoper lastne gnjile ude in potem zoper kneze hoteče si jo storiti služkinjo; v novejšem času zoper reformacijo, da navedem le najhuje sovražnike. A bojuje se tudi danes, bojuje morda huje, kakor kdaj poprej. In s kom se bojuje? Ravno z onim ukom, korega privrženci priporočujejo duhovščini lenobo, z liberalizmom; on je njen najhuji in najzlobnejši, skero edini resnično nevarni nasprotnik, nasprotnik po namenu in naukih, ki sledé z njega.

In kdo naj se bojuje zoper tega vruga? Gotovo vsak kristijan; a ravno tako gotovo, da v prvi vrsti, v višji meri in z močnejšo zavzno dolžnostjo duhoven, on, ktereга je Kristus postavil učenika, vodjo in varha ljudstev in njihovih pravic, kteri ima spremljati verne do nebeške domačije. Če so „laiki“ v tem boju prostaki, duhovni so častniki, bistveno ločeni od njih po razdelitvi, ki ima svoj vir v vstanovniku sv. cerkve samem. Oni se morajo bojevati, bojevati z vsemi močmi; in če je liberalizem v svoji različni podobi ko tako imenovani katoliški, državomolni, prostomavtarski, naturalistični, brezbožni, komunistični

„O da bi bilo temu tako! Digna, prijateljica moja, Evdora, dete moje, Honorija, o! pojdite, pojdite, še je čas. Tam doli na morju je krasen otok, „castrum Gradense“ je močna trdnjava. Prijazno naše stanovanje vas sprejme, enako lep vrt kakor tu poljubljajo morski valovi. O pojdite, morje je mirno, še je čas.“

„Kaj Menapij, ne, ne, nikdar te ne zapustim“, dé Honorija, „zvestobo sem ti prisegla, zvestobo do smrti.“

„O Bože mili, če uderó Huni, kaj bo zvami?“

„Dokler si živ, bom pri tebi.“

„Ah, oče! Evdora se ne loči od očeta, véz ljubezni je nerazrušljiva; zvesta čem biti svojemu Mariju. Njegovo ljubeče srce je zadosti močan ščit, s kojim me bode branil. ... Ali, o oče, kako bleliš ...“

„Nič, nič, ne skrbite. Le mala memogredoča telesna slabost se me je lotila. Honorija, odpri mi oklep. ... Ah, tako! Zdaj je boljše.“

„Menapij“, plaka Honorija, obrisavši mu pot z bledega čela, „saj sem rekla, da skrb za mesto te vniči. Prepusti nekoliko teže tudi drugim. Silna butara te ugonobi.“

itd. najhuji sovražnik sv. cerkve in zveličanja njim izročene čede, kar menda nihče tajil ne bo, morajo napeti vse svoje moči, da ga premagajo in mu branijo prihod do srca vernikov. To je njihova dolžnost, od ktere jih ne more odvezati noben izgovor, ktero morajo izvrševati brezobzirno s sveto gorečnostjo.

In liberalizem zbral si je razum in poleg družih pripomočkov posebno in poglavitno ravno državno in društveno polje, na katerem deluje z vsim trudom, z vsemi močmi. In na tem polju mora se mu ustaviti, mora ga napadati duhovščina, če ne, je ves njen trud zastoj, prazen don Quixotov boj z veterinami! Ako moremo dokazati, da se je liberalizem polastil v prvi meri političnega in socialnega življenja, ktero mu služi v prizorišče boja, da je on tu združil in koncentriral vso svojo moč, sledi iz tega nedvomljivo, da se mu mora duhovščina tu ustavljati, da se mora tu boriti z njim, ako ga hoče premagati. S tem sicer ne tajimo, da so močna tudi druga orožja v tem boju, kakor molitev, pogostno prejetanje sv. zakramentov, post, vaja v vednosti in čednosti itd., a saj tudi sovražnik se bojuje še z drugimi orožji; on porabljuje vse moči, zakaj bi jih toraj mi ne? A poglavitno tam se moramo braniti, kjer nam najbolj preti nevarnost, žuga pogin!

(Dalje sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 26. maja.

Avstrijske dežele.

Delegaciji delate na vse kriplje, da bi prej ko mogoče končali svoje delo. Posebno marljiva je takrajlitavska delegacija, kadar se zboruje v Budapešti, unkrajlitavska pa je enako pridna, kadar se zboruje na Dunaju. — Grof Andrassy je vendar-le izdal „rujavo knjigo“, v kteri se pa večidel nahajajo kupčijska pisma.

Sedmograški Saksoncem neki bremenski agent prigovarja, da naj se preselijo v Ameriko. Madjarsko zatiranje jim mora hudo presedati, da hočejo ti pridni in vsigdar zvesti ljudje zapustiti dosedanje svojo domovino in v Ameriki iskati nove.

Hrvatski sabor se bode precej sklical, ko delegaciji končate svoje delovanje, in bo zboroval skoro 3 mesece.

Vnanje države.

Na jugoslovanskem bojišču zdaj nekoliko mirujejo, vendar pa se utegne

„Le dolžnost spolnujem“, zavrne poveljnik.

„Toda nekaj mi danes teži srce, neka nejasna žalostna slutnja me obdaja. ... Kako tiho je morje, kako krasno se svetijo pojemajoči solnčni žarki na njegovem površju! O Bože, kolikrat bom še občudoval tako krasen prizor?“

„Menapij, ljubljani soprog, pojdí k počitku, bolan si. Velikansko delo, neprestani trud sta tvoje telo omajala, saj se še hrast omaja v večni burji.“

„O ne, ne, nisem bolan ne, bolj je duša bolna. Toliko truda, toliko krvi, toliko reve in nadloge moram vedno gledati. Kaj čuda, če postanem otožen? ... Evdora, sem pojdí, — nadaljuje po kratkem prestanku — usedi se zraven mene. Tako! Glej, tako si čestokrat počivala kot dete na mojem naročju. Otrok moj, nek notranji čut mi dé, da dolgo ne bodem več živél.“

„Ah, oče!“

„Oj Menapij!“ vsklikne Honorija z Digno vred in vse tri polijo solze.

(Dalje sledi.)

boj kmalo zopet vneti. V Nikšićih zopet stradajo, da je joj, in se bodo morali vstajnikom vdati, če jim Muktar paša ne preskrbi zopet nekoliko živeža. — Bruseljski „Nord.“ razglasa adresno vstajnikov do konferencije berlinske. Po večem ponavljanju, kar so bili že prej sklenili hercegovinski vstajniki, pravi, da zemljišč nočejo imeti zastonj in da hočejo nasvete Andrassyeve sprejeti, če se jim le da poroštvo, da se bodo res tudi izvršili.

Srbska vlada je razpisala narodno posojilo 12 milijonov frankov, zaukazala 3 mesečni muratorij in suspendirala tiskovno postavo. Tudi se noben Srb od 18. do 50. leta ne sme umakniti iz dežele, ne sme se mu dati potni list. Ravno tako se nobenemu vojaku ne sme dovoliti odpust, naj bi bilo še za tako malo časa. To vse priča, da se na Srbskem nekaj kuha.

Črnagora se bode pri vladah pritožila, da Turki na njenih mejah zbirajo veliko vojno. Albaneški Miriditi pa so jej sporočili, da se proti njej ne bodo bojevali. Če jih bodo Turki silili v boj, združili se bodo s Črnogorci.

Angleška ne pritrdi berlinskim obravnavam, ker so cesarske vlade, kakor piše list „Daily News“, sklenile neko skrivno pogodbo. „Times“ pa trdijo, da se obotavlja, ker se vsled sklepov berlinskih utegne prelomiti načelo neposredovanja; in „Standard“ poroča, da po mislih Angleške so sklepi berlinski le nekak provizorij, kateremu je tudi Avstrija le prisiljeno pritrdila, ker grof Andrassy zopet pridobi dva meseca odloga. Za Avstrijo pa je pri sedanjih okolščinah velika sreča, če se more izogniti določnemu ravnanju. Cesar-skim državam ravnanje Angleške nič kaj ne dopade, in zlasti je ruski car slabe volje, da Angleška sklepom berlinskim noče potrditi. Rekel pa je neki, da Rusija te prilike ne more prezreti, da bi se stanje kristjanov na Turškem in Črnogorskem ne zboljšalo. Pa to obotavljanje Angleške Turčiji in sultanu prav nič ne koristi, čegar stan je od dne do dne žalostnejši. Abdul Aziz že več ne vlada, ampak vladajo bogoslovski vseučiliščniki in profesorji, ki so ga nedavno prisilili, da je moral Midata pašo na rediti za ministra. Zdaj ga hočejo pa še siliti da naj 5 milijonov turških livres da državni blagajnici; letna plača njegova naj se zniža na 1 milijon livres; naslov „kalif“ naj se odpravi; vstanovi naj se narodni svet in denarno ministerstvo naj se izroči kakemu Evropejcu. Če se to, kar ti softa in hodža zahtevajo, vresniči, potem je sultanove in muhamedanske vlade v Evropi konec, ker konstitucionalna država se s koranom po nobeni ceni ne strinja.

Izvirni dopisi.

Iz Ogerskega, 21. maja. Človek, ki bere razgovore v deželni zboru kranjskem in posebno tiste govore, ktere spuščajo nekteri nemčurski poslanci zoper narodnjake za svoj materni jezik vnete, ne vé prav, bi se li smijal ali jezil predznosti, s katero govoré o posilstvu glede jezika (Sprachenzwang). Meni ne pride na misel zavračati jih z besedami ali dokazi, dasiravno bi jim, kakor je to že marsikteri narodni poslanec storil, lahko dokazal, kako brez vse podlage, tedaj po vsem izmišljene so njihove pritožbe; pač pa bi jih rad vzel sabo sém doli na Ogersko; le par tednov naj bi bili med Madjari, potem bi, vrnivši se med Slovence nazaj, peli hvalne pesmi slovenski potrpežljivosti, bilo bi jim tako pri srcu, kakor človeku, ki pride iz hudega dežja v zavetje.

Toda ne mislite, da sem se namenil obširno pisati o madjarski nestrpljivosti in brez-

ozirnosti do njim tujih jezikov! O tem bi Vam ne vedel nič novega poročati, saj so to reč že nemški in slovanski listi na vse strani obdelali, — posebno nemški, ki so razsrdeni zaradi tega, da njihov „svetovni jezik“ ne more tudi na Ogerskem si vsih drugih jezikov podložnih storiti. Ko se je po vseh uradih vpeljal madjarski jezik in se vsi uradniki silili naučiti tega, kak ropot so zagnali zlasti nemški listi! Kakor vrabci v prosu, če kdo med-nje vstreli. — In vendar, če človek reč pogleda od prave, tu od madjarske strani, bo vsaj na tihem pridil Madjarom, da v svoji deželi hočejo pridobiti in vtrditi svojemu jeziku prvo mesto. Ali ne delajo, niso delali Nemci v prvi vrsti tega že od nekdaj? Znano je, da kamor pride kaj Nemcev med druge narode, zahtevajo, da mora biti že vse nemško, in da se kraji, kjer — kakor n. pr. v Ljubljani — živi peščica Nemcev in nemčurjev med Slovani, že popolnem za nemške razglasajo; znano je tudi, da se ravno Nemec nikakor noče učiti drugih jezikov, nasprotno pa zahteva od vsakega, da se njegovega jezika nauči, in če se tega noče ali ne more, ga prezira.

Nemcev je povsod dosti, in to zaradi tega, ker vsak Nemec, ki zna brati in pisati, se šteje že med učene in potem, če v svoji domovini ne pride brž do mastne in izdatne službe, se poda križem svet iskat časti in masti, misleč, da mu oboje drugi narodi morajo dati že zato, ker je Nemec. Nasledek tega je pač — se ve — tudi ta, da po takih puhlih, praznih, pri vsem tem pa ošabnih glavah pride nemški narod pri drugih narodih čedalje bolj ob kredit, kajti nemški jezik že davno več ni plajšč, ki bi zakrival nevednost in dajal lastniku kake posebne pravice pred drugimi ali celó bil „purpurmantel“, pred katerim gre vse drugo v prah. To je pri vseh družih narodih že dognana reč, — le pri Nemcih samih še ne, zato se jim dandanes povsod še kaj pripeti, kar jih s kože spravi, nad čemur strmé, — a edino oni sami, nihče drugi ne.

Na Ogerskem se Nemcev ne manjka, kakor v Evropi skoro nikjer ne, kjer se dá kaj vjeti. V vodi, kjer drugih rib ni, tudi ščuke ne išči! — Razen teh je mnogo drugih narodov, največ Slovanov, to je znano. Memo Madjarov so pa Nemci najbolj samoljubni. Kakor nobenega družega jezika, se tudi madjarskega ne uče, kajti memo družih slabih lastnosti ima Nemec, ki po svetu kruha išče, tudi slabo glavo — namreč za jezike. Ni čuda tedaj, da se navadno nobenega družega popolnoma ne nauči nikdar.

Ogri pa hočejo imeti svoje urade madjarske, tedaj so ukazali, da mora vsak uradnik madjarski znati. Uradniki drugih narodnosti, katerim je na službi in kruhu ležeče, so se po tem ukazu jeli učiti madjarskega jezika. Drugače Nemci. Deloma iz nemarnosti, deloma ker imajo za jezike trde glave, so s prvega zagnali krik o posilstvu po svetu, potem pa, ko to ni nič hasnilo, večidel pomagali si iz dežele, kjer nemščina ni prva reč; težko jim to ni bilo, ker za ljudi, ki nemški znajo, je vsaj vsa Avstrija odprta.

Tako se je zgodilo, da so bile cele trope železničnih uradnikov, ki se niso hoteli učiti madjarskega jezika, razpostavljene po drugih deželah avstrijskih — brez ozira na to, ali v krajih, kamor so bili poslani, ume nemški kdo ali nihče. Tega se lahko vsak prepriča, ki se pelje le nekoliko milj po železnici na Kranjskem, Štajarskem, Koroškem in Primorskem. Skoro na nobeni postaji ni ga uradnika, ki bi znal ali hotel govoriti slovenski, in ne če znaš

nemški, zamoreš večidel od prižigača ali najnižjega sluge kaj zvedeti. Slovenski narod je res potrpečljiv, nobeden drug bi kaj takega ne trpel.

In vendar je tudi tu pomoč lahka. Po Ogerskem je namreč mnogo železniških uradnikov Slovencev, rekel bi skoro, da jih ima južna železnica toliko, da z njimi lahko zastavi vse postaje na slovenski zemlji. Zakaj tedaj vodstvo južne železnice pošilja tiste nemške uradnike, katerih Madjari ne trpé, ker se nočejo ali ne morejo naučiti madjarskega jezika, v slovanske pokrajine, zakaj ne med Nemce, med katerimi bi bili na pravem mestu? Zakaj po takih krajih ne nastavlja Slovanov — sebi in občinstvu na korist? Vsak olikan Slovan, posebno Slovenec, govori in piše gotovo po dva, večina pa celó po več jezikov, in skušnja kaže, da, če treba, ima zmožnost in voljo naučiti se še tretjega, četrtega, petega jezika itd. v kratkem času. Jaz dobro vem, da je tu na Ogerskem več Slovencev, ki so se vsled strogega ukaza naučili madjarskega jezika in bi bili veseli, če bi jih vodstvo poslalo v domovino med svoje. A to se ne zgodi, ker železnično vodstvo vé, da je za Slovence dober tudi uradnik, ki nič slovenski ne zna.

Domače novice.

V Ljubljani, 27. maja.

(Obravnava pri deželni sodnji) zaradi „Slovenca“ se je včeraj končala ugodno. Pritožba državnega pravdnika zoper razsodbo okrajne sodnije bila je zavržena in gosp. J. Aléšovec in J. Krajec nekriva spoznana. Tudi gledé „Naroda“ se je državnemu pravdniku ista pregodila.

(Na korist prebivalcev ljubljanskega mahá) bo v nedelju 28. t. m. beseda v prostorih čitalnične gostilne z veliko loterijo, vojaško godbo in jako mikavnim programom. Vstopnina po 20 kr. za osebo. Radodarnost neomejena.

(† Č. g. Valentin Raunihar), Raubarjev beneficijar, je bil včeraj od mrtuda zadet in je sinoči umrl. R. i. p.

(Seje mestnega odbora) 24. t. m. vdeležilo se je razun župana 25 odbornikov. Pri volitvi podžupana, pri kateri so narodnjaki oddali bele listke, liberalci pa so volili dr. Schreya, in raznih odsekov, prišel je v razgovor predlog policijskega odseka o napravi mestnih kopališč. Poročevalec dr. Keesbacher omenja silno potrebo javnih kopališč, katerih v Ljubljani nimamo. Ono v koleziji ne zadostuje in kopališče v malem grabnu je le za priprosto ljudstvo. Reč se je v mestnem odboru že večkrat razpravljala, a brez uspeha, ker mestu je primanjkovalo za tako napravo potrebnih denarjev. Naposled se je osnoval nek privaten komité, ki je hotel s prostovoljnimi doneski nabrati toliko denarjev, da bi se bilo napravilo kopališče. Ker pa mestni odbor ni hotel garantirati pet odstotnih obresti za denarje, ki bi se v ta namen izdali, se je reč zopet razbila. Letos bo sicer vojaštvo napravilo lastno kopel in jo hoče proti zmerni plači prepustiti v porabo tudi drugemu občinstvu, a tudi to bi bilo le za take, ki znajo plavati in se hočejo kopati na prostem. Zato stavi v imenu komisije, ki je to reč pretresovala, predlog, da naj mestni zbor sklene: magistratnemu uradu naročiti, da izdela in mestnemu odboru predloži proračun in potrebne obrise za kopališče, še preden se sestavi proračun za leto 1877, da se precej v prihodnjem letu zida dostojno kopališče.

Dr. Zupan loči ta predlog v dva dela ter priporoča sprejeti prvi del, da naj se namreč naredi obrisi in proračun za kopališče, ker se še le potem zamore sklepati, kako in

kaj, to pa naj se zdaj ne sklone, da bi se moralo kopališče zidati že v prihodnjem letu.

G. Jurčič obžaluje, da liberalna stranka ni sprejela ponudbe gori omenjenega komiteta, ker bi mesto z malimi stroški imelo že kopališče in bi današnje debate ne bilo treba. To je znamenje, da se je slabo gospodarilo.

G. Terpin zavrača Jurčiča, da mestni odbor ni mogel garantirati obresti, ker če bi se kopališče podrlo, bi mesto moralo plačevati obresti, kopališča pa le ne bi imelo.

Dr. Schaffer priporoča predlog odsekov. Kopališče je potrebno in naj se zida ter na denar ne gleda. Če bi se pri vojaškem kopališču napravile lesene kopelnice za posamezne ljudi, bi bili to čisto nepotrebni stroški.

Pri glasovanju se sprejme predlog dr. Zupana in sicer prvi del enoglasno, drugi pa s 16 glasovi proti 10.

Za tem se je obravnavala vloga c. k. deželnega šolskega sveta, da naj se zaradi nove pripravnice, ki jo hoče vlada zidati na Majerjevi njivi, premeni od mestnega zbora že določena črta nove ceste proti kolodvoru. Že zdavnej namreč namerava mesto kupiti Urbasovo hišo in jo podreti ter od mesarskega mosta naravnost napraviti lepo in prostorno cesto do kolodvora. Ta cesta pa po načrtu mestnega odbora Majerjevo njivo čez sredo deli v dva dela, katerih nobeden ne zadostuje za poslopje, ki ga hoče vlada tam zidati. Deželni šolski svet tedaj zahteva, da naj se omenjena cesta bolj na eno stran pomakne, da bi se pripravila na Majerjevi njivi zamogla zidati. Ker bi pa cesta po tem takem imela dva velika ovinka, poročevalec dr. Zupan v imenu pravnega odbora nasvetuje, da naj se volja deželnega šolskega sveta ne spolni in že določena črta ne spremeni.

G. Pirker nasprotuje temu nasvetu. Štiri leta že trpe obravnave z ministerstvom zaradi zidanja nove pripravnice, in zdaj, ko je ministerstvo to dovolilo, hoče pa mestni odbor delati zapreke. Vsled tega sklepa se bo zidanje zopet zavleklo, ali pa morda čisto opustilo. (Veselost.) Odbor naj pomisli, da tudi črta, ktero je on določil, ne bo čisto zastoj, ker treba bo razun Urbasove hiše kupiti še veliko drugega posestva, preden se pa to zgodi, treba bo Ljubljani še vsaj pet takih dobrotnikov, kakor je bil Sothen.

G. Regali se čudi, da se g. Pirker bolj ozira na vlado, kakor na mesto; če se spolni želja šolskega sveta, bo treba od kakih šestih gospodarjev odkupiti svet, zato podpira nasvet poročevalcev.

Dr. Schaffer pravi, da se bo šlo vladi na roko, kar se bo moglo, a ta sklep ji ne škoduje nič, ker zamore od sosedu Majerjevega kupiti toliko prostora, kolikor ga potrebuje.

G. Terpin omenja, da ta prostor lahko mestni odbor vladi pridobi, če ga sama noče iskati.

Poročevalec dr. Zupan zavrne, da tega ni treba. Vlada si sama lahko pomaga. Čudno pa je, kar je rekel g. Pirker, da se že 4 leta pričakajo zaradi zidanja nove pripravnice in da se še zdaj morda ne bo zidala, če obvelja sklep odsekov. Vlada ima dolžnost zidati pripravnico, in pravi škandal je, da je doslej bila v takih luknjah. Vlada sili srenje, da zidajo nove šole, in sama bi tega ne storila? Če je hotela pa tam zidati poslopje, naj bi bila prej vprašala mestni zbor, če bode to šlo ali ne. Pri glasovanju so razun g. Pirkerja vsi odborniki glasovali za nasvet odsekov.

Rekurzu stavbene družbe, da naj mesto naredi glavni kanal pri hišah, ki se zidajo ob tržaški cesti, večina pritrdi.

Predlog, da bi se zaradi novih živinskih sejmov zviksala najemščina, se zavrže, ker v dotični pogodbi o tej reči nič ne stoji, in ker najemščina le še trpi 1 leto 7 mesecev. Nasvet, da se posestniku hiše št. 159 na Starem trgu povrne škoda, ki jo je imel, ko se je popravljala Ljubljana, se sprejme.

Ker je bilo že dokaj pozno, je župan po predlogu g. Horaka sejo sklenil s pristavkom, da prihodnja seja bo precej prve dni meseca junija.

Razne reči.

— Bolezen Frančiška Palackega se je na bolje obrnila in je bolnik, kakor upajo že raz nevarnosti. Tudi grof Leo Thun je nekaj zbolel, pa ne nevarno.

— † Č. g. A. Kaučič, bivši stolni kaplan mariborski, je po mučni bolezni 24. t. m. umrl v Vojniku, še le 30 let star. Škofija šteje pridnega duhovnika menje! R. J. P.

— Iz Selc se nam piše: 400letni spomin vstanovitvenja lastne fare bodo letos obhajali v Selcih. V osmini sv. rešnjega Telesa prihajale bodo procesije iz vseh fara, ki so kdaj v Selce spadale. Vsaki dan bo slovesna služba božja in vsakdo, ki bo cerkev obiskal, se zamore pod navadnimi pogoji odpustkov vdeležiti. Domači farani so v hvaležni spomin 400letnice napravili nove zvonove. Hilcer v Dunajskem novem mestu jih je vlijel in 22. t. m. so prišli v Loko. Vbrani so v H-dur in veliki tehta blizo 42 cent. Ako so glasovi tako lepi, kakor je zunanja oblika, so jih Selčani lahko prav veseli. Lepšega spominka pač ne bi bili mogli napraviti! 24. t. m. so jih odpeljali med zvonjenjem in strelom iz Loke domu. Prifarcem so tako všeč, da mislijo tudi k fari nove napraviti.

— Mraz je v soboto tudi na Štajarskem vinograde in sadunosno drevje posmodil, pa v nedeljo je padla prava slana in je nižje vinograde okoli Maribora tu pa tam popolnem uničila; vse je črno. Marsikteri posestnik se je nemilo razjokal. Natančniših poročil, piše „Gosp.“, še nimamo, le od Marije snežnice in Jarenine smo poizvedeli, da ondaj letos ne bodo kaj brati imeli!

Eksekutivne dražbe.

Štajarske.

29. maja. Franc Kieslinger v Mahrenbergu 5075 gl. Mart. Koželj v Repiču (3). Liza Čander v Babjemverhu (3).

30. maja. Mat. Supan na Vel. Reki 829 gl. Jož. Jereb v Konjicah 2367 gl. Jož. Pregrad v Pišecah 609 gl.

31. maja. Anton Lamprecht v Langeku 4634 gl. Štef. Petelinšek pri sv. Jerneju 840 gl. Urša Novak v stojnici (2). Štef. Strmšek v Stattenbergu 2902 gl. Ig. Ribonja v Bistrici 6400 gl. Štef. Kovačič v Mlomonah (3). Štef. Pinter v Špitaliču 1076 gl. Fr. Brglez v Klokočovniku 3540 gl. Mart. Hajdnik Zbelovem 775 gl. Jak. Maček v Gruščaš 2573 gl.

Telegrafične denarne cene 26. maja.

Papirna renta 65.30 — Srebrna renta 68.80 — 1860letno državno posojilo 107. — — Bankine akcije 825 — Kreditne akcije 131.10 — London 120.62 — Srebro 102.65 — Ces. kr. cekini 5.71 — 20frankov 9.26.

Franjo Zeleznikar

se je preselil s svojo (32-1)

krojaško delavnico
v poslopje tukajšnje čitalnice,

ter se priporoča slav. p. n. občinstvu posebno tudi čestiti duhovščini z obljubo, da bode izročena mu dela vestno in točno izvrševal.

Pravi Wilhelmov

antiartritični antirevmatični

čaj za čiščenje krvi

(čisti krv zoper protin in revmatizem)

je kot

spomladno zdravljenje

edino

gotovo krv čisteče zdravilo.

S privoljenjem
c. k. dvorne
pisarne vsled
sklepa na Dunaji
7. dec. 1878.

ker je od
prvih
medicinskih
avtoritet
Evrope

Vsled Nj. Vel.
Najvišjega po-
vešja zoper po-
narejanje zava-
rovane. Dunaj,
28. marca 1871.

z najboljšim vspehom upotrebljavano bilo.

Ta čaj čisti celi organizem; preišče, kakor nobeno drugo sredstvo, dele celega trupla in odvrne iz njega po notranjem upotrebljanju vse nečiste za bolezni nabrane reči; tudi je učinek gotovo vstrajajoč.

Temeljito ozdravljenje protina, revmatizma, otročjih žil in zastaranih trdovratnih bolezni, vedno gnoječih se ran, kakor vseh spuščajev pri spolnih boleznih in po koži, mozolov po telesu ali po licu, lišajev, sifilitičnih ran.

Posebno ugoden uspeh je imel ta čaj pri zagnjetenosti jeter in vranice, ensko pri zlati žili, zlatenci, silnem bolenju po čutnicah, kitah in udih, potem pri tižanju v želodcu, vetrovih, zaporu, scavnih nadlogah, močenju, moškem oslavljenju, toku pri ženah itd.

Bolezni, kakor bramorji, žlezni otok, ozdravijo naglo in temeljito, ako se pije čaj neprenehljivo, ker on je hladilno sredstvo, ki raztopi in žene scavnico.

Celi kup spričeval, pripoznavalnih in pohvalnih pism, ki se terjane zastoj dopošiljajo, spričuje resničnost zgorej uvajenih razlogov.

V dokaz rečenega navedemo tukaj vrsto pripoznavalnih pism:

Gospodu Fr. Wilhelmu, lekarju v Neunkirchenu.

Zagorje, 5. aprila 1873.

Prosim Vas vljudo, pošljite mi prej ko mogoče po poštne povzpeti že enkrat mi poslanega antiartritičnega antirevmatičnega Wilhelmovega kri čistečega čaja. Ob enem Vam moram izreči najtoplejšo zahvalo, ker je že prvi paket moji ženi, ki trpi že več let za trganjem in zamašenjem, zelo pomagal in jo bo, kakor je upati, popolnoma ozdravil, ker sem že vsake baže zdravila poskusil in se ni nobeno tako dobro skazalo. Ves vdani

Ernest Zeynard, tovarni uradnik.

Gospodu Fr. Wilhelmu, lekarju v Neunkirchenu.

Neutra, 23. aprila 1873.

Več let trpela sem že najstrašnejšo bolezen, trganje, da sem dobila rane na nogah, iz katerih je zelo veliko gnoja izteklo. Stotero hvalo za pravi Wilhelmov antiartritični antirevmatični kri čisteči čaj, kterega mi je Vaša blagorodnost poslala meseca novembra 1872; ona dva paketa čaja sta mi vtolažila bolečine in me popolnoma ozdravila, kar z drugimi zdravili ni bilo mogoče; zato Vam pošljem še enkrat svojo prisrčno zahvalo; ta antiartritični antirevmatični Wilhelmov kri čisteči čaj sem tudi več bolnikom priporočila kot čaj za zdravlje. Vam vedno hvaležna

Alojzija Döller.

Gospodu Fr. Wilhelmu, lekarju v Neunkirchenu.

V Bukureštu, 21. maja 1873.

S pravim Wilhelmovim antiartritičnim antirevmatičnim kri čistečim čajem sem dosegel pri gospe grofinji Paraciovici, ki je z našim dvorom v ozki zvezi in zelo priljubljena, prav ugoden vspeh.

To gospe, ki je prej zelo trpela za trganjem v nogi, zdaj, kar rabi ta čaj, veliko bolj pordkoma napada ta bolezen in je tudi mnogo manj huda, ko prej. Ker se ta gospa po mojem svetu zdaj zdrži vna, se nadjam, da jo bom po nepretrgani rabi tega Wilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega kri čistečega čaja popolnoma ozdravil bolezn. Prepričan o dobrem vspehu bom odslej ta Wilhelmov čaj povsod priporočal.

18-5

Dr. Van Kloger.

Svarimo pred ponarejanjem in sleparijo.

Pravi Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi se dobiva le iz prve mednarodne fabrikacije Wilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi v Neunkirchenu pri Dunaji ali v mojih po časnikih navedenih zalogah.

Zavitek, v 8 obrokov razdeljen, po predpisu zdravnika pripravljen, s podukom v različnih jezicah 1 glid., posebej za kolek in zavoj 10 kr.

Na ugodnost p. n. občinstva ima Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi tudi: V Ljubljani Peter Lasnik; v Kranji lekar K. Šavnik; v Postojni, Jožef Kupferschmid; v Gorici lekar Franzoni; v Novem mestu Dom. Ricoli; v Metliki lekar Alf. Matter; v Beljaku Matevž Fürst; v Celji Baumbach in Franc Rauscher; v Mariboru Alois Quandest; v Celoven O. Clementschitsch; v Prassbergu Tribuc; v Varaždinu lekar dr. Kalterju, lekarju.

Natisnili Blaznikovci dediči v Ljubljani.